

Skýrsla um banaslys í umferðinni
Norðurlandsvegur við Jörfa 19. apríl 2011
Málsnr. 2011 - 007

Rannsóknir RNU miða að því að leiða í ljós orsakir umferðarslyss til að koma í veg fyrir að sams konar umferðarslys verði aftur. Markmið nefndarinnar er ekki að skipta sök eða ábyrgð heldur stuðla að auknu öryggi í umferðinni, sbr. lög um Rannsóknarnefnd umferðarslysa nr. 24/2005 með síðari breytingum.

Norðurlandsvegur við Jörfa 19.4. 2011

Hliðarákeyrsla / framanákeyrsla

Látin 68 ára kona

Samantekt

Ökumaður fólksbifreiðar ók inn á þjóðveg 1 í Víðidal í veg fyrir vöruflutningabifreið. Harður árekstur varð á milli bifreiðanna og lést ökumaður fólksbifreiðarinnar af hans völdum. Ökumaðurinn, sem lést, var 68 ára gamall. Rannsóknarnefnd umferðarslysa hefur rannsakað nokkur sambærileg slys þar sem eldri ökumaður virðir ekki biðskyldu og ekur í veg fyrir aðvifandi umferð. Rannsóknir RNU benda til að fækka megi banaslysum eldri ökumanna í umferðinni með því að leggja áherslu á umfjöllun um þennan flokk slysa.

Aðstæður

Veður og birta:

Engin ofankoma, meðal vindur og bjart. Hiti rétt yfir frostmarki.

Vegur:

Norðurlandsvegur: Blautt vegyfirborð, bundið slitlag. Hámarkshraði 90 km/klst. fyrir fólksbifreiðar en 80 km/klst fyrir vörubifreiðar. Meðaltalsumferð á sólarring er tæplega 1200 ökutæki.

Heimreiðin að Jörfa: Malaryfirborð, krapí á vegi en hálkulaus.

Tími sólahrings:

Kl. 19:39

Rannsóknarnefnd umferðarslysa
húsi Flugbjörgunarsveitarinnar
Flugvallavegi
101 Reykjavík

Heimasíða:
www.rnu.is

Tölvupóstfang:
rnu@rnu.is

Lýsing á slysi

Ökumaður fólksbifreiðar ók eftir afleggjara frá bænum Jörfa að þjóðvegi 1 að kvöldi til. Biðskylda er á umferð frá afleggjaranum inn á þjóðveginn. Ökumaðurinn beygði inn á þjóðveginn til vinstri í veg fyrir vörubifreið með festivagn sem var ekið í norðurátt. Skullu bifreiðarnar saman í hörðum árekstri og lést ökumaður fólksbifreiðarinnar samstundis við áreksturinn.

Ökumaður vörubifreiðarinnar beygði til vinstri og hemlaði og reyndi með því að hindra að árekstur yrði. Lesa mátti úr ökurita bifreiðarinnar að ökuhraðinn hafi verið 90 km/klst rétt fyrir slysið og rannsókn á ökuritaskífunni benti til að hraði hennar hafi verið um 52 km/klst. Þegar bifreiðarnar skullu saman.

Mynd 1: Ummerki sýndu að fólksbifreiðin var komin, að hluta, yfir miðlínu þegar áreksturinn varð. Fyrir eftir vörubifreiðina sýndu að henni hafði verið hemlað og sveigt til vinstri fyrir áreksturinn.

Samkvæmt skýrslu ökumanns vörubifreiðarinnar var fólksbifreiðinni ekið viðstöðulaust inn á þjóðveginn í veg fyrir hann. Ummerki á vettvangi slyssins styðja þá frásögn. Enginn annar var til frásagnar um tildrög slyssins.

Vinstra framhorn fólksbifreiðarinnar lenti á vinstra framhorni vörubifreiðarinnar er þær skullu saman. Á festivagninum var gámur með tónum fiskikörum. Heildarþyngd vörubifreiðarinnar með festivagninum var tæp 23 tonn. Mikil aflögun varð á ökumannsrými fólksbifreiðarinnar. Ökumaður hennar var spenntur í öryggisbelti og loftpúði blés út í stýri.

Vörubifreiðin og festivagninn voru tekin til skoðunar eftir slysið. Ekkert kom fram við þá skoðun, sem gefur tilefni til athugasemda, annað en að mismunur á hemlum á öðrum ás vagnsins var 51%. Þessi mismunur er á mörkum þess að vagninn dæmist til endurskoðunar en er ekki talinn hafa átt þátt í slysinu. Samkvæmt gögnum úr ökurita hafði vörubifreiðinni verið ekið samkvæmt reglum um aksturs- og hvíldartíma.

Fólksbifreiðin var ekki tekin til sérstakrar rannsóknar eftir slysið en hún var búin ágætum negldum vetrarhjólborðum er slysið varð. Hún hafði verið færð til aðalskoðunar í október

2010 og fékk skoðun án athugasemda, þá ekin 172 þúsund km en mælir hennar sýndi 178 þúsund km er slysið varð. Við sjónskoðun á bifreiðinni kom ekkert í ljós sem benti til þess að bilun í hemla- og stýrisbúnaði hennar hafi átt þátt í orsökum slyssins.

Mynd 2: Mynd tekin við vegamótin daginn eftir slysið sýnir að vegsýn er góð.

Veður var ágætt, bjart og engin ofankoma en vegyfirborð blautt. Smá krapí var á heimreiðinni en engin hálka. Útsýn frá afleggjaranum á þjóðveginn er góð. Ekkert í umhverfi vegarins skyggði á aðvífandi umferð. Rannsóknarnefnd umferðarslysa telur að ökumaður fólksbifreiðarinnar hafi ekki gætt nægilega vel að umferð áður en hann ók inn á þjóðveginn.

Niðurstöður áfengis- og lyfjarannsóknar á ökumanni fólksbifreiðarinnar voru neikvæðar. Áfengis- eða lyfjarannsókn var ekki gerð á ökumanni vörubifreiðarinnar og ekki lá grunur um að hann hafi verið undir áhrifum.

Orsakagreining

- Ökumaður fólksbifreiðarinnar virti ekki biðskyldu og ók í veg fyrir vörubifreiðina.

Ábendingar

Slys eldri ökumanna á gatna- og vegamótum

Rannsóknir sýna að umferðarslys eldri ökumanna verða gjarnan á gatna- og vegamótum¹. Slysið, sem þessi skýrsla fjallar um, er fimmta banaslysið á Íslandi frá árinu 2008 þar sem eldri ökumaður virðir ekki biðskyldu og ekur í veg fyrir aðvífandi umferð. Ástæður þess að eldri ökumenn lenda í slysum við þessar aðstæður eru raktar til ýmissa þátta. Með aldrinum dregur úr viðbragðsflýti og hraðaskynjun og verður því erfiðara að meta þann tíma sem ökumaður hefur til að þvera akstursleið annarra ökutækja. Eldri ökumenn virðast einnig þurfa að einbeita sér frekar að staðsetningu sinni á veginum en þeir sem yngri eru og kann það að draga athygli frá öðrum þáttum akstursins. Þá skerðist sjón og hreyfigeta með aldrinum¹. Öll þessi atriði auka hættu á mistökum við akstur um vega- og gatnamót. Rannsóknir RNU benda eindregið til þess að til að fækka megi banaslysum eldri ökumanna í umferðinni þurfi að

¹ Dukic og Broberg, 2012. „Older drivers' visual search behaviour at intersections“ Transport Research Part F 15 (2012) 462 -470.

leggja áherslu á umfjöllun um þennan flokk slysa. Veikindi og lyfjanotkun ökumanna hafa stundum verið orsakabáttur þessara slysa auk annarra atvika. Rannsóknarnefnd umferðarslysa ítrekar fyrri ábendingar til Umferðarstofu og innanríkisráðuneytisins um að auka umfjöllun meðal eldri ökumanna um alla áhættuþætti tengda akstri og bendir á varnaðarskýrslu um veikindi og ökuhæfni sem RNU gaf út árið 2007.

Reykjavík 27.6.2012
Rannsóknarnefnd umferðarslysa